

MÅNADSBREV

ÅLANDS REPRESENTATION I HELSINGFORS

*Johan Ehn,
Ålands representant i Helsingfors*

*Lena von Knorring,
specialsakkunnig i Ålandsfrågor*

DECEMBER 2023

Förord

Så kan vi då snart lägga ytterligare ett år till historien. Det har, som vanligt måste man väl nog tillägga, varit ett händelserikt år. Spänning är ett element som vi definitivt inte har saknat och inte ser det heller ut som om spänningen minskar. Ett krig rasar återigen i Europa och vår östra granne visar, efter år av lugn likt en slumrande vulkan, enorm och våldsam aktivitet. Situationen har också lett till att blickarna rent säkerhetspolitiskt riktas mot Åland och de säkerhetspolitiska arrangemang som internationellt slagits fast gällande det, något som jag också berört i tidigare månadsbrev. Dessa diskussioner har visat sig att följa ett återkommande mönster; först en diskussion kring demilitariseringen och neutraliseringen som brukar avslutas precis som nu med att man konstaterar att dessa varken är önskvärda eller möjliga att röra. Därefter en diskussion om den åländska befrielsen från värnplikt vilket precis nu har kört i gång. Historien upprepar sig...

Naturligtvis är det såväl viktigt som naturligt att säkerheten och beredskapen också gällande Åland diskuteras. Mellan myndigheterna är den ständigt pågående och sker på ett konstruktivt sätt. Man kunde önska det samma av den offentliga diskussionen som nu ofta övergår i bröstitoner och känslomässiga utfall. Jag är helt övertygad om att vi tillsammans, statsmakten och självstyrelsen, vid behov kan hitta lösningar inom gällande regelverk som stärker vår gemensamma säkerhet. God dialog och ett kontinuerligt informationsutbyte lägger en god grund för detta och basen finns på plats.

God dialog är för övrigt grunden för lösningar på de flesta problem och utmaningar som uppstår i all mänsklig verksamhet. Det fortsatta arbetet med revideringen av självstyrelselagen är här inget undantag. Vi har, vilket är helt naturligt, områden där självstyrelsen och statsmakten i grunden har olika syn på hur självstyrelsen bör utvecklas. Det är därför av största vikt att de nya regeringarna, både i Helsingfors och Mariehamn, under inledningen av nästa år reserverar god tid för att tillsammans bygga grunden för en god dialog. Finns den på plats kan man tillsammans hitta lösningar också på svåra utmaningar och problem. Finns viljan kan man också hitta vägen och man pratar, lyssnar och försöker förstå varandra.

Avslutningsvis vill jag passa på att tacka alla Er för ett gott samarbete under det gångna året. Jag ser framemot att tillsammans med Er ta oss an det kommande året. Tveka inte att kontakta mig eller Lena här på representationen. Vi finns här för Er och drivs av mottot att hjälpa och stöda i ert arbete!

Jag önskar Er alla en riktigt God Jul & ett Gott Nytt år!

Johan Ehn,

Ålands representant i Helsingfors

Hänt under månaden som gick

Nätverket för intressegrupper inom sjöfarten. Kommunikationsministeriet upprätthåller ett nätverk för intressegrupper inom sjöfarten och ordnar regelbundna diskussionstillfällen. Ålands representation var inbjudna till nätverket vid statsrådets nyrenoverade representationsvåning Smolna den 6.11. Temat för mötet var den havsbaserade vindkraftens inverkan på sjöfarten inom Finlands havsområde. Johan deltog i mötet och knöt nya användbara kontakter inom området.

Hanaholmen Initiative Summit 7.11. I kölvattnet av pandemin och den skärpta säkerhetssituationen i världen har man sedan 2021 fördjupat det bilaterala samarbetet på området civil krisberedskap mellan Sverige och Finland bland annat inom ramen för det sk. Hanaholmen initiativet. Samarbetet genomförs främst inom ramen för ett krisberedskapsprogram som dels består av en utbildningsdel på tjänstemannanivå där deltagarna dels lär om varandras organisationer och dels lär känna sina kolleger allt för att underlätta samarbeten i krissituationer. Vidare består programmet också av ett årligen återkommande högnivåforum där ländernas beslutsfattare samlas till föreläsningar och diskussioner på temat beredskap. Även Åland har inbjudits att delta i krisberedskapsprogrammets bägge delar. I år deltog landshövding Marine Holm-Johansson i utbildningsdelen och lantrådet Veronica Thörnroos och Ålands representant i Helsingfors Johan Ehn i högnivåforumet som ordnades den 7.11 på Hanaholmens Kulturcentrum.

Möte med riksdagsledamot Mats Löfström. Som vi i tidigare månadsbrev beskrivit träffas representationen och riksdagsledamoten till regelbundna avstämningar. Den 8.11 var det dags för november månads avstämning som hölls i riksdagens café.

Möte med Jaan Siivonen, Språkambassadörerna 8.11. Projektet Språkambassadörerna började officiellt i september 2018 när Svenska kulturfonden hade beslutat att finansiera projektet från sitt Hallå! -program för tre år. Men projektets bakgrund sträcker sig längre bakåt. Projektledaren Jaan Siitonen kom på idén för det här projektet redan år 2010 när han besökte sitt gamla gymnasium för första gången och berättade för eleverna om sitt eget förhållande till det svenska språket. Under sina besök, som Siitonen gjorde på fritiden,

märkte han att det finns en hel del andra personer som också kunde besöka svensklektioner. Tanken på att bygga upp ett nätverk av ambassadörer fanns sedan 2010, men det var först Kulturfondens reklam om Hallå! -projektet som fick Siitonen att aktivera sin plan.

Den 8.11 besökte Jaan Siivonen representationen och vi förde diskussioner om hur vi kunde hitta samarbeten också med åländska aktörer.

Statsbegravning för president Martti Ahtisaari. Den 10.11 hölls en statsbegravning för den tidigare presidenten Martti Ahtisaari. Från Åland deltog talman Ingrid Zetterman, lantrådet Veronica Thörnroos samt landshövding Marine Holm-Johansson.

Föreningen Ålands Vänner i Helsingfors r.f:s styrelsemöte. Som vi tidigare skrivit om i våra månadsbrev har Föreningen Ålands vänner i Helsingfors haft en utmaning med att hitta en ny ordförande för sin styrelse. På sitt årsmöte i oktober i år hade man hittat en ordförandekandidat i Pontus Flink som också valdes till ny ordförande för det inkommande verksamhetsåret. Den 15.11 höll styrelsen sitt första styrelsemöte på representationen.

Möte med statssekreterare Risto Artjoki. Arbetet med att ändra och revidera självstyrelselagen har sedan våren pågått i en arbetsgrupp på tjänstemannanivå under ledning av justitierådet Gustav Bygglin. Arbetet är indelat i två delar en som syftar till att föreslå förändringar i nu gällande självstyrelselag med anledning av behov som uppstått på grund av hälso- och sjukvårdsreformen i riket, en annan del som ska ta fram ett underlag för en mer omfattande revidering som ska ta hänsyn till de samhällsförändringar som skett under de 30 år som nuvarande lag varit gällande och med dessa också behovet av utvidgade behörighetsområden för självstyrelsen.

Arbetsgruppen verkar nu ha hittat de juridiska lösningarna för den första delen av uppdraget men ännu har man inte kommit överens om hur dessa lösningar ska finansieras. Statminister Orpo och lantrådet Thörnroos kom därför överens om att lyfta frågan till politisk nivå för att där föra diskussioner om hur man kunde hitta en principiell och strukturell lösning på frågan om finansieringen. Johan träffade därför i detta syfte statsministerns statssekreterare Risto Artjoki den 20.11 för en första diskussion kring frågan. Man enades om att träffas för ytterligare diskussioner för att nå en lösning.

Hanating 2023. Den 21.9 arrangerades Hanating 2023 under temat "Hur skall vi hantera det ryska hotet?" på Hanaholmens kulturcentrum. Evenemanget, som är årligen återkommande, samlar politiker, forskare, tjänstemän och andra beslutfattare till föreläsningar och diskussioner på ett aktuellt tema. Lantrådet Veronica Thörnroos och Johan deltog i evenemanget.

Möte med justitieministeriets nätverk för ministeriernas Ålandskontaktpersoner. I den Ålands strategi som antogs av statsrådet under våren 2022 slogs det fast att det vid samtliga ministerier ska finnas formellt utsedda kontaktpersoner för Ålandsfrågor vilkas uppgift är att främja samarbetet mellan ministerierna och landskapsregeringen på tjänstemannanivå. Dessa kontaktpersoner har nu organiserats i ett nätverk under ledning av justitieministeriet vilket träffas två till fyra gånger per år för att diskutera aktuella frågor. Lena och Johan var inbjudna till nätverkets möte på justitieministeriet den 23.11. Under mötet informerade vi om utgången i hösten lagtingsval och den efterföljande regeringsbildningen. Vi gick också igenom aktuella och prioriterade frågor på axeln Mariehamn – Helsingfors.

Möte med samarbetsgruppsgruppen mellan landskapsregeringen och försvarsministeriet. Sedan ett antal år tillbaka finns en etablerad och välfungerande samarbetsgrupp, på tjänstemannanivå, mellan landskapsregeringen och försvarsministeriet. Den 24.11 höll gruppen, som sammanträffas regelbundet, ett möte för att diskutera aktuella ärenden och frågeställningar. Johan deltar som en av de åländska deltagarna i samarbetsgruppen.

Höranden av regeringsbildarna och Finans- och Näringsutskott. Med anledning av såväl budget som framtagande av nytt regeringsprogram har det funnits behov att föra fram information och synpunkter gällande verksamheten vid Ålands representation i Helsingfors. Med anledning av detta har Johan hörts såväl av regeringsbildarna som av lagtingets Finans- och Näringsutskott.

Utdelning av boken "Åland, vårt Åland" till riksdagsledamöterna. Samtliga riksdagsledamöter i Finlands riksdag har som gåva fått ett exemplar av Daniel Erikssons bok "Åland vårt Åland" och bifogad information om Åland.

Under arbete

Traditionsenlig **Julgröt** för kanslipersonal och riksdagsledamotsassistenter vid Svenska riksdagsgruppens kansli ordnades den 5.12 vid Ålands representation.

Ett digitalt möte mellan kontaktpersoner i Ålandsärenden vid ministerierna och tjänstemän vid Ålands landskapsregering hålls den 8.12.

Kontaktgruppen mellan Ålands landskapsregering och Utrikesministeriet möts digitalt den 13.12.

Julglögg planeras för riksdagsgruppernas generalsekreterare till den 14.12 vid Ålands representation.

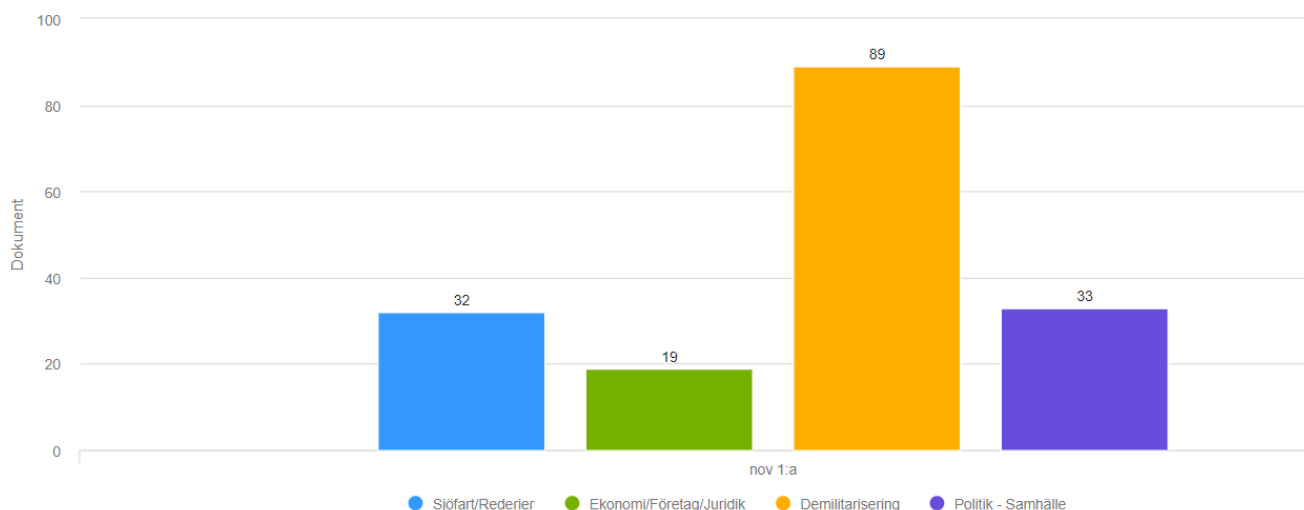
Planeringen fortsätter för att förverkliga **Ålandsdagen i skolan**. Ålandsdagen i skolan kommer 2024 att ordnas i samband med Nordens dag som uppmärksammas i skolorna fredagen den 22.3.2024. Tillsammans med Nordisk Kulturkontakt planeras en "ministerträff med niondeklassister" och man planerar även att ta emot skolklasser till Ålands representation.

Ålands nya regering som består av Liberalerna, Centern och Socialdemokraterna håller som bäst på att ta fram sitt regeringsprogram. Regeringsbytet och det kommande regeringsprogrammet föranleder uppgifter för representationen.

Inledande planeringsmöten av evenemang i samband med att Ålands Projektkör uppför **musikalen Havsandar på Alexanders teatern i Helsingfors den 1-2.10.2024.**

Åland i finländsk media november 2023

Nov 1, 2023 - Nov 30, 2023

Källa: Meltwater

Vad har de finländska nyheterna handlat om under november som berör Åland och där Åland omnämns?

Hela 89 artiklar berörde Ålands demilitarisering. President Sauli Niinistö besökte Åland och öppnade Lagtinget fredagen den 3 november. Samtidigt hade Utrikesministeriets utredning om Ålands särställning och det ryska konsulatet i Mariehamn blivit klar, men den offentliggjordes först senare. Medierna intresserade sig i synnerhet för Niinistös syn på det ryska konsulatet i Mariehamn. Resultatet av utredningen har analyserats och kommenterats av olika experter i media. Den socialdemokratiska riksdagsledamoten Mika Kari lämnade i slutet av november in ett skriftligt spörsmål till regeringen om att värnplikten skulle utökas att omfatta även ålänningarna. Ålands demilitarisering har även kommit upp i artiklar som behandlar gränssituationen vid Finlands östgräns.

Nedan presenteras några exempel på artiklar och innehåll sorterat under rubrikerna Politik och samhälle, Demilitarisering, Ekonomi/Företag/Juridik samt Sjöfart/Rederier.

Politik och samhälle (33)

- Folktinget delade ut medaljer i samband med Svenska dagen den 6.11 och Lagtingsdirektör Susanne Eriksson fick förtjänstmedalj bl.a. med motiveringen att hon i tjänsten bevakat självstyrelsens utveckling med stort fokus på det svenska språket. (e-Pressi, Svenska Yle 3.11)
- Gällande president Sauli Niinistös besök till Åland har många artiklar om besöket sorterats under rubriken demilitarisering. (Netti-TV, HS, Daily Finland 3.11)
- Åländska pappor tar ut mest föräldraledighet enligt uppgifter från Folkpensionsanstalten. Av föräldrapenningen som utbetalas på Åland går 17,5 % till papporna och detta är högst andel i landet, medeltalet för hela landet är 15,2%. (Turun Sanomat, Aamuset, Suomenmaa, Satakunnan Kansa, Aamulehti 10.11, Kunnallislehti Kuntsari 11.11 Verkkouutiset 12.11, Kauppalehti 13.11)
- Lagtingsledamot Alfons Röblom (HI) intervjuas i Hbl. Han är en av 119 europeiska parlamentariker som uppmanar Stortinget, den norska riksdagen att rösta ned regeringens förslag om gruvdrift på havsbotten. (Hbl 10.11)
- Ålands regering är nu utsedd. (Turun Sanomat 11.11)
- Ledare i Hbl av chefredaktör Kalle Silfverberg om varför Svenskfinland blundade för statsminister Sanna Marins ovilja att prata svenska. I ledaren refereras till statsminister Sanna Marins besök till Åland i mars 2023. (Hbl 12.11)
- Social- och hälsovårdsminister Annette Holmberg-Jansson intervjuas i Hbl om dömda läkare. I ett nytt lagförslag vill man hindra läkare som t.ex. dömts för sexualbrott att få arbeta på Åland. (Hbl 14.11)
- Iltalehti skriver om situationen med gränsstängning och finansminister Riikka Purra (Sf) kommenterar hur andra politiker förhåller sig till en stängning och däribland nämner hon att "Svenska riksdagsgruppens åländska förstärkning Mats Löfström alltid agerar pragmatiskt". (Iltalehti 26.11)

Demilitarisering (89)

- Aalto-universitetet ordnade en presidentkandidats debatt mellan, Mika Aaltola, Pekka Haavisto (De Gröna), Harry Harkimo (Liike nyt), Alexander Stubb (Saml.) och Olli Rehn (Centern). Enligt Mika Aaltola, Harry Harkimo och Olli Rehn kunde man stänga konsulatet i Mariehamn. (HS 1.11)

- Utredningen om Ålands demilitarisering klar. (Salonseudun Sanomat, Svenska Yle, Hbl 2.11)
- President Sauli Niinistös besök till Åland den 3 november. Presidenten kommenterade: "Är det nu den rätta tiden att säga upp ett fredsavtal?" Han uppmanade också ålänningarna att delta i den offentliga diskussionen om Ålands försvar. "Tänk på Sverige, rör inte Ålands demilitarisering" (Yle, Svenska Yle, Hbl, MTV.fi, Iltalehti, Salon Seudun Sanomat, Verkkouutiset, Turun Sanomat, Österbottens Tidning, Lapin Kansa 3.11 och Savon Sanomat 6.11)
- Ålands demilitarisering skevs om i novembernumret av Reserviläinen. (Reserviläinen 8.11)
- Sverige är garantimakt – ändra inte på Ålands särställning säger Sveriges utrikesminister Tobias Billström (Hbl. 8.11)
- "Nästa president måste våga kräva åländsk militärtjänst och tolka om fredsavtalet" skriver Utrikespolitiska institutets forskare Charly Salonius-Pasternak som undertecknat insändaren "kapten (i reserven)".
- Pentti Kettunen, tidigare riksdagsledamot för sannfinländarna skriver i en insändare att det inte finns några skäl att öka på spänningarna i Östersjöområdet". (Kainuun Sanomat 9.11)
- Rabbe Sandelin skriver i en insändare att det säkerhetspolitiska läget är ett vagt argument för att ändra Ålands demilitarisering. (Hbl 11.11)
- Alpo Jäppinen från Kotka skriver i en insändare att demilitariseringen hindrar Finlands försvarsstrategier. (Suomenmaa 15.11)
- Jukka Tarkka, gästskribent i Etelä-Suomen Sanomat uttrycker sitt missnöje över de uppgifter gällande utredningen som har läckt ut. Jukka Tarkka har i tidigare i ett stort antal artiklar klart deklarerat att det ryska konsulatet på Åland måste bort. (Etelä-Suomen Sanomat 9.11)
- Jan-Erik Ingvall från Helsingfors vill i sin insändare rasera demilitariseringen. (Hbl 14.11)
- Medborgarinitiativet med 50 000 underskrifter för en stängning av det ryska konsulatet i Mariehamn överlämnades till riksdagen. (Verkkouutiset 9.11)
- Ålandsfrågan behandlades på hemligt utskottsmöte i riksdagen. Ordförande för utrikesutskottet Kimmo Kiljunen (S) framhöll att Sveriges åsikt är mycket central för Finland. (Hbl 9.11)

- I Yles radioprogram *Slaget efter tolv* debatterades Ålands demilitarisering av lantrådet Veronica Thörnroos (C), ledande forskare vid Utrikespolitiska institutet Charly Salenius-Pasternak och tidigare brigadkommendör vid Nylands brigad Kjell Törner. (Yle 13.11)
- Ryska konsulatet på Åland stängs inte; rapporten från Utrikesministeriet om Ålands demilitarisering som nu är klar ger tydligt besked om förutsättningarna. (Svenska Yle, Hbl, Turun Sanomat, ÖT, HS, ÅU, Daily Finland 14.11)
- Mats Löfström i intervju om demilitariseringsutredningen: Bekräftar bilden vi haft. (ÅU 15.11)
- Utrikesminister Elina Valtonen (Saml.) välkomnar utredningen om Ålands status och menar att konsulatet i Mariehamn inte utgör något hot. (Yle 16.11)
- Tidigare statsminister Matti Vanhanen uppmuntrar unga ålänningar att göra värnplikt. (MTV uutiset 18.11)
- Pensionerade översten vid Nylands brigad Kjell Törner beskriver ett scenario med grönklädda män och ryska konsulatet i Mariehamn. (Hbl 20.11)
- "Nylands brigad utbildar trupp som kan skickas till Åland redan i fredstid." (Hbl, Iltalehti Svenska Yle 20.11)
- Marinen varnar för konstiga ljusfenomen på grund av en större övning i Östersjön med 15 fartyg från olika Nato-länder. (Iltalehti 20.11)
- Lantrådet i intervju om gränstruppen som tränar för insatser på Åland. (Hbl 20.11)
- Övning med gränsbevakning och polis på fasta Åland och på Kökar. (Hbl 21.11)
- Antti Kuosmanen, tidigare tjänsteman vid UM kritiserar i en insändare "Ålands sak är vår" den av UM gjorda utredningen om Ålands demilitarisering. Sakens kärna är inte juridisk utan politisk och därtill geopolitisk. UM har genom utredningen gett ett vapen i händerna på dem som vill använda den i maktpolitiska syften. (UusiSuomi 24.11)
- Den socialdemokratiska riksdagsledamoten Mika Kari har lämnat in ett skriftligt spörsmål till regeringen om att utöka militärtjänstgöringen att omfatta även ålänningarna. Mika Kari är även medlem av försvarsutskottet. (Verkkouutiset, Demokraatti 24.11)
- Tommy Westerlund skriver i Hbl:s ledare att det demilitariserade Åland måste skyddas. (Hbl 25.11)

- Skyddspolisens chef Antti Pelttari intervjuas om gränssituationen. I sammanhanget vill han inte kommentera reporter Maria Gestrin-Hagners fråga om det kan finnas en vapengömma på det ryska konsulatet på Åland. (Hbl 28.11)

Ekonomi/företag/juridik (19)

- Copenagen Infrastructure Partners (CIP), Lhyfe och Flexens har ingått ett bolagsavtal för att utveckla och bygga ett ambitiöst integrerat energiprojekt som möjliggör omfattande vindkraft, grön vätgasproduktion och annan verksamhet som skapar lokalt värde på Åland. (e-pressi, Turun Sanomat, Kauppalehti 5.11)
- Så här års intresserar sig medierna för inkomstuppgifterna för föregående år. I Nyland finns 44,5 miljonärer per 100 000 invånare. För Åland är jämförelsetalet 32,9 och för Egentliga Finland 18,5. (Etelä-Suomen Sanomat, Svenska Yle, Hbl 8.11)
- Det åländska investmentbolaget Evolver säljer sina aktier i Firecon som man haft sedan 2010. Firecon blir nu en del av den europeiska koncernen Wtec FireGroup. (Talouselämä 9.11)
- Yle X3M:s Näsdags-insamling under ledning av Kjell Simosas samlade i år en rekordsumma. Den donerade insamlingen slutade på 72 588 euro. En bidragande orsak till framgången är det generösa bidraget från ålänningen Anders Wiklöf som donerade 10 000 euro till insamlingen. (Yle 11.11)
- Reportage om Fifax landbaserade fiskodling i Eckerö som repat sig från den omfattande virussaneringen. (Maaseudun Tulevaisuus 13.11)
- Artikel om olika yrken där ingenjör Sonja Granith som arbetar på Optinova intervjuas. (Loimaan lehti 14.11)
- Granskning av hushållens skuldsättning på basen av material från statistikcentralen. 52% av de finländska hushållen har skulder. Skulderna består till 70 % av bostadsskulder. Jomala och Lemland kvalar in bland de tre kommuner i Finland med skulder över 100 000 euro per hushåll i medeltal. Klart mest skuldsatt är man i Grankulla. (Taloussanommat 20.11)
- Legionella-bakterie fynd i två rum på hotell Arkipelag i Mariehamn. (Hbl och Åbo Underrättelser 29–30.11)
- Krisstödet som Ålands landskapsregering beviljat till Ålandsmejeriet ÅCA och dess två största mjölkgårdar Haga Kungsgård Mjölk Ab och Gesterby Mjölk ab väcker

känslor och andra lantbruksnäringar känner sig förbisedda. (Landsbygdens Folk 30.11)

Sjöfart/Rederier (32)

- Finnlines som trafikerat till Åland under de tio senaste åren satsar nu allt mera på Åland. (Aamuset 7.11)
- På rutten Nådendal-Åland-Kapellskär har Finnlines under de två senaste månaderna ökat passagerarantalet med 60 %. Detta sedan nya fartyget Finnsirius började trafikera rutten. (Turun Sanomat, Aamuset 15-16.11)
- Finnlines visar ett svagare resultat beträffande lasttrafiken, men passagerartrafiken ökar däremot. (Navigator 9.11, Aamuset 10.11)
- Legionellabakterie på Silja Serenade, avgångar inställda och fartyget saneras. (Ilta-Sanomat, Yle, Navigator, Hbl 13.10)
- Strejkvarsel på en del av förbindelsefärjorna i den åländska skärgården. (STTK-lehti, Yle, ÅU och Sjömans-Unionen 14-15.11) Den 24.11 meddelade samma medier att strejken inte blir av.
- Finlands medlemskap i rådet för IMO (International Maritime Organisation) avgörs i början av december. Det allmänna mötet äger rum i London 27.11-6.12). (Navigator 24.11)
- Viking Line köper ännu fler aktier i Rederi Ab Eckerö. Nu äger Viking Line över en femtedel av aktierna i Rederi Ab Eckerö. (Hbl 24.11)
- Kommunikationsutskottet i riksdagen ger sitt stöd till att färjetrafiken mellan Åland och Finland kan utnyttja ö-undantaget gällande utsläppshandeln. (ÅU 27.11)
- Mariehamn är en av de sex världhamnarna i Östersjön när Tall Ships Race ordnas sommaren 2024. (e-Pressi, Aamuset 29.11)
- Viking Line fortsätter att ge stöd till Östersjön. Detta år ger man stöd till Håll Skärgården Ren r.f., Helsingfors universitets forskningsstation i Tvärminne och John Nurminen stiftelse. (Kuljetus 30.11)

Sammanfattningen är gjord av Lena von Knorring, specialsakkunnig i Ålandsfrågor vid Ålands representation i Helsingfors med Meltwater som källa.